

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa J. P.

przeciwko M. P.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 stycznia 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 15 grudnia 2015 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 i 4 k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia.

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Skarżącą obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji jurydycznej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżąca powinna także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej.

Skarżąca powołała się na istnienie istotnych zagadnień prawnych sprowadzających się do rozstrzygnięcia: 1) Czy w przypadku stwierdzenia

przez sąd, że stron nie wiązała umowa, z której wynikałoby zobowiązanie do zwrotu kwoty przez jednego z małżonków, niemniej wiązała ona drugiego z małżonków, czy zwalnia to sąd z badania solidarnej odpowiedzialności małżonków z art. 30 k.r.i.o. Czy stwierdzenie braku solidarnej odpowiedzialności małżonków z umowy determinuje brak takiej solidarnej odpowiedzialności z art. 30 k.r.i.o?

2) Czy w przypadku, gdy sąd dochodzi do konstatacji, iż strony zawarły stosunek prawny, który nie jest wprost nazwany w ustawie, czy ma obowiązek wskazać elementy przedmiotowo istotne tego stosunku (*essentialia negotii*) i uzasadnić, dlaczego ten stosunek nie wypełnia żadnego stosunku, który ustawodawca przewidział i nazwał?

3) Czy w przypadku zawarcia ustnej umowy pożyczki w ramach rodziny, tj. pomiędzy zstępnym a rodzicem, który potwierdził ją pisemnie, w sytuacji, gdy drugi z rodziców korzysta w równym stopniu z kwot oraz korzyści, które niesie zawarta umowa, czy można uznać, że drugi z małżonków, jest drugą stroną tej umowy (*per facta concludentia*)?

4) Czy w takiej sytuacji można ewentualnie uznać, iż małżonek składając oświadczenie potwierdzające umowę pożyczki, złożył je w imieniu własnym, jak również drugiego małżonka, skoro drugi małżonek wiedział o dokonywanych przysporzeniach, nie sprzeciwił się im, korzystał z kwot i profitów oraz wiedział, jakie oświadczenie złożył współmałżonek?

Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącą nie spełniają wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Skarżąca nie przytoczyła ani nie uzasadniła takich argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, nie skonkretyzowała przepisów, z którymi związała zaprezentowane problemy prawne. Nie wyjaśniła, dlaczego te zagadnienia mają charakter istotny. W zasadzie ograniczyła się do sformułowania szeregu pytań, nie przeprowadzając żadnego wywodu prawnego dla wykazania, że jej wątpliwości stanowią istotne zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego. Przy formułowaniu zagadnień prawnych pominęła, iż powinny one odpowiadać wymogowi pytania do rozstrzygnięcia, czyli wyznaczającego dwie możliwe odpowiedzi, w sposób zbliżony do przedstawienia Sądowi Najwyższemu zagadnienia przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepubl.). Ponadto wskazane przez skarżącą zagadnienia prawne, nie mają

charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniami w tej właśnie sprawie, konstruowanymi na kwestionowaniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, co jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.). W konsekwencji zagadnienia prawne zaprezentowane przez skarżącą nie pozostają w związku ze stanem faktycznym sprawy, w której wniesiono skargę, w którym nie stwierdzono, by któregokolwiek z małżonków wiązała ze skarżącą umowa uzasadniająca stosowanie art. 30 k.r.i.o., by skarżąca zawarła umowę pożyczki czy darowizny z jednym z małżonków lub dokonała na ich rzecz przysporzeń wymagających rozliczenia i rodzących obowiązek ich zwrotu. Z podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia, którą Sąd Najwyższy jest związany wynika, iż rachunek powódki będącej córką pozwanego i jego małżonki, służył jej rodzicom do gromadzenia środków finansowych i był przez nich wykorzystywany do dokonywania płatności, w związku z egzekucją prowadzoną przeciwko małżonce pozwanego. Natomiast skarżąca, nie była w stanie pokryć swoich usprawiedliwionych potrzeb z uzyskiwanych środków, pozostawała na utrzymaniu rodziców i nie dokonała na ich rzecz żadnych przysporzeń do majątku wspólnego wymagających rozliczenia. Z kolei wymogi, które musi spełniać uzasadnienie sądu drugiej instancji (art. 328 § 2 i 391 § 1 k.p.c.) i wpływ ewentualnych uchybień sfery motywacyjnej rozstrzygnięcia na skuteczność skargi kasacyjnej opartej na tego rodzaju zarzutach został jednoznacznie wyjaśniony w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Skarżąca stanęła również na stanowisku, iż w sprawie, w której wniesiono skargę, istnieje potrzeba wykładni szeregu przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów: 1) art. 30 k.r.i.o. przez wskazanie, czy jest nim objęta sytuacja, gdzie jeden z małżonków zawiera umowę pożyczki lub inne zobowiązanie finansowe, z przeznaczeniem jej na zaspokojenie zwykłych potrzeb rodziny oraz sytuacja, gdy osoba trzecia spłaca bezpośrednio do rąk wierzycieli wymagalne zobowiązania małżonka, zaciągnięte w związku z zaspakajaniem potrzeb rodziny i czy tym samym będzie miała wobec niego zastosowanie konstrukcja prawna, o której stanowi art. 30 k.r.i.o.? 2) art. 351¹ k.c. przez wyjaśnienie, czy w przypadku,

gdy sąd dochodzi do konstatacji, iż strony zawarły stosunek nienazwany w ustawie, czy badając jego treść i cel pod kątem tego, czy nie sprzeciwia się on właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego, jest zobowiązany do wskazania elementów przedmiotowo istotnych tego stosunku oraz obowiązków stron tego stosunku? 3) art. 410 k.c. przez wyjaśnienie, czy w sytuacji, gdy nie doszło do zawarcia umowy pożyczki, bowiem z oświadczenia woli strony przeciwnej nie wynikał taki zamiar, zaś intencją drugiej strony było zawarcie takiej umowy (bądź umowy zbliżonej do umowy pożyczki, której elementem przedmiotowo istotnym, był obowiązek zwrotu przysporzenia) i w związku z nią dokonał przysporzenia, może mieć zastosowanie art. 410 k.c. Czy dla zastosowania normy art. 410 k.c. ma znaczenie zamiar i wola jednej strony, aby przysporzenie było jej zwrócone, zaś z uwagi na okoliczności sprawy i oświadczenia drugiej strony ostatecznie nie doszło do zawarcia takiego stosunku? 4) art. 328 § 2 k.p.c. przez wskazanie, czy elementem wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku, w sytuacji, gdy sąd dochodzi do konstatacji, iż strony wiązały stosunek prawny nienazwany w ustawie, a treść tego stosunku ma przesądzające znaczenie dla rozpoznania sprawy, czy sąd ma obowiązek wskazać na elementy przedmiotowo istotne tego stosunku, oraz uzasadnić, z jakich powodów nie wpisuje się on w żadną z umów, jakie przewidział i nazwał ustawodawca? 5) art. 900 k.c. przez wyjaśnienie, czy w przypadku darowizny sumy pieniężnej złożenie pozwu o zasądzenie kwoty, która odpowiada kwocie darowizny, z której wynika również dezaprobata dla zachowań obdarowanego, może świadczyć o odwołaniu darowizny i spełnia wymogi przewidziane w art. 900 k.c.?

Zaprezentowane przez skarżącą problemy związane z wykładnią wyżej wymienionych przepisów nie spełniają podstawowych wymogów stawianych wnioskowi o przyjęcie skargi do rozpoznania, w zakresie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Podobnie jak w przypadku zagadnień prawnych nie zostały osadzone w realiach sprawy, w której wniesiono skargę i zostały skonstruowane bez uwzględnienia zasady związania Sądu Najwyższego podstawą faktyczną rozstrzygnięcia. Skarżąca nie wskazała żadnych rozbieżnych poglądów judykatury dotyczących wykładni przepisów prawnych związanych z zagadnieniami, które miały się stać podstawą przyjęcia skargi do rozpoznania ani nie wykazała,

iż nie stały się one przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego, a jest to konieczne z uwagi na poważne wątpliwości, co do ich znaczenia powstające w procesie ich interpretacji i mieści się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącej skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też na wątpliwości skarżącej, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżąca przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinna wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia.

Skonfrontowanie rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona, we wskazanym wyżej rozumieniu tego pojęcia. Skarżąca odniosła tą przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego i procesowego ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym. Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wynika, iż skarżąca oczekuje w istocie od Sądu Najwyższego oceny podstaw skargi w ramach instytucji „przedsądu” i kwestionuje przeprowadzoną przez sąd drugiej instancji ocenę dowodów, co jest niedopuszczalne. Natomiast zapoznanie się z argumentacją wniosku nie pozwala na stwierdzenie, by doszło do widocznego od razu, przy wykorzystaniu

podstawowej wiedzy prawniczej, bez głębszych analiz, kwalifikowanego naruszenia prawa, w wyniku, którego, zapadł wyrok oczywiście wadliwy.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

jw